

Kertomus v.t. amanuenssi Torsten Edgrenin tutkimuksista Honkilahden Kolmhaaran kivi-kautisella asuinpaikalla lokakuun 14 ja 19 päivien välisenä aikana v.1959. Kertomukseen kuuluu Esihistoriallisen osaston luettelo KM 14717:1-50 sekä valokuvat - .

Lokakuun 14 ja 19 päivien välisenä aikana tutki allekirjoittanut neljä kivi-kautista hautaa Honkilahden pitäjän Kolmhaaran kampakeraamisella asuinpaikalla. Asuinpaikka, joka keksittiin soranoton yhteydessä jo v.1938 on useampaan otteeseen ollut tutkimuksen kohteena. Niinpä intendentti Jorma Leppäaho suoritti ensimmäiset kaivaukset siellä v.1940. Sen jälkeen on asuinpaikkaa tutkittu seuraavasti: Leppäaho v. 1941 ja 1948, Meinander 1948 ja 1955 ja Edgren 1956. Aikaisemmat löydökset on luetteloitu seuraavilla numeroilla: KM 10837:1-9, 11196:1-867, 11957, 11872:1-212, 11873:1-75, 11874, 12330, 12827:1-6, 13122:1-4, 13636, 13637:1-2, 13638:1-3, 13643, 13852:1-200, 13943:1-47, 14670:1-42, 14694 ja myöhemmät 14717:1-50, 14741, 14742 ja 14743.

Vuoden 1959 tutkimukset saivat alkunsa siitä, että intendentti C.F. Meinander käydessään asuinpaikalla, yhdessä Kauttuaalta kotoisin olevan kansakouluopettaja Valter Lyysaaren kanssa, huomasi kaksi punamultakerrostumaa n.s. Löytyn sorakuopan seinämässä lähellä Hinnerjoen yli johtavaa siltaa. Punamultaa oli valunut kuoppaan ja mullan joukosta löytyi meripihkakorun puolikas (14717:1). Koska oli syytä olettaa, että kysymyksessä oli yksi tai useampi kampakeraamisen ajan hautaus, asuinpaikalla oli nimittäin Meinanderin kaivauksissa v.1948 havaittu punamultaa, päätti Esihistoriallinen osasto suorittaa tarkempia

tutkimuksia siitäkkin huolimatta, että syksyiset ilmat tulisivat vaikeuttamaan työtä.

Ennen varsinaisten kaivaustöiden alkua seulottiin tarkoin kaikki sorakuoppaan valunut punamulta ja tällöin löytyi kaksi pii-nuolenkärkeä ja kaksi pii-iskosta (14717:12,13,34).Kaivauksen aikana paljastui kaikkiaan neljä hautaa, joista kolme sisälsivät runsaasti löytöjä, ~~mutta~~ yhden ollessa aivan tyhjä. Kaikki haudat olivat vahingoittuneet soranoton yhteydessä, pahimmin hauta III.

Hauta I sijaitti välittömästi sorakuopan reunan tuntumassa ja oli 60 cm syvyydessä. Hauta oli 280 cm pitkä, 75 cm leveä ja sen suunta pohjois-eteläinen. Haudan eteläpää oli tuhoutunut, ja ennen kaivauksia löydetyt esineet ovat todennäköisesti peräisin haudan tästä osasta. Tasan 60 cm syvyydessä paljastui vaakasuora tuohikerros, joka peitti suuren osan haudasta. Tuohikerros oli paikoin jopa viisinkertainen, ja sen kuidut kulkivat poikkeuksetta haudan pituussuunnassa. Tuohikerroksen alla oli punamultakerros jonka vahvuus vaihteli. Keskustassa se oli 10-12 cm ja laidoilla 5-10 cm. Paikoin oli tuohi painautunut ~~punamultakerrokseen~~ punamultakerrokseen ja näistä paikoista löytyi parhaiten säilyneet tuohenpalaset. Haudasta löydetyt pii- ja meripihkaesineet olivat kaikki samalla tasolla punamultakerroksessa. Suurin piirtein haudan keskustassa oli 10 x 10 cm mittainen mustanharmaa kohta, 3 cm paksu. Sen keskeltä löytyi haudan ehkä kaunein esine, rombinmuotoinen nuolenkärki (14717:14). Noin 7 cm tämän yläpuolelta löytyi myöskin nuolenkärki (14717:15), muut esineet olivat kaikki tuohikerroksen alla. Tämä haudan keskustassa ollut mustanharmaa kohta poikkesi täydellisesti niistä hiili- ja nokiläiskistä, joita usein tapaa kivikautisilla asuinpaikoilla, ja voisi olettaa, että vainajan pää on maannut tässä paikassa. Sorakuopan seinämässä oli haudan kohdalla havaittavissa polttamattomia luita. Suurin talteenotettu luu oli 11 cm pitkä ja lepäsi haudan pituussuunnassa. Sen paksumpi pää

oli haudan pohjoisosaa päin.

Haudat sijaitsivat osaksi vanhan sorakuljetukseen käytetyn tien alla, jonka takia maa oli hyvin kovaa ja vaikeasti tutkittavissa.

Hauta II sijaitsi noin metrin verran etelään edellisestä ja oli ennen kaivaustöiden aloittamista havaittavissa sorakuopan profiilissä. Profiilia pudistaessa ⁻ⁿⁱ valokuvausta varten tuli punamultakerroksesta näkyviin piikärki (14717:42). Hauta oli 75 cm syvyydessä ja arvolta oli ainoastaan neljännes siitä säilynyt. Kiinni sorakuopan reunassa oli 140 x 60 cm kokoinen punamultaläiskä, josta, aikaisemmin mainitun kärjen lisäksi, löytyi viisi piikärkeä.

Hauta III sijaitsi edellisistä n.15 metriä kaakkoon ja oli 1,15 metrin syvyydessä. Punamultaläiskä käsitti n.20 x 10 cm suuruisen alan. Mitään esinelöytöjä ei tehty. Hauta on nähtävästi täysin tuhoutunut soranoton yhteydessä.

Hauta IV sijaitsi noin metrin verran pohjoiseen haudan no. I :n pohjoispäästä. Se oli 60 cm syvyydessä. Punamultaa alue oli n.30 x 20 cm suuruinen ja punamullalla oli selvästi kellertävä sävy. Tämän punamultaläiskän keskeltä löytyi liuskeinen ongenkoukunvarsi (14717:44) ja 10 cm sen yläpuolelta pii-iskennäinen (14717:45).

Koska enemmän punamultaa ei ollut havaittavissa sorakuopan profiilissä päätin lopettaa kaivaustyöt ja ehdottaa, että niitä jatkettaisiin kesällä v.1960. Maanomistajan maanviljelijä Pauli Peren kanssa sovittiin soranoton lopettamisesta toistaiseksi.

N.s. Valtion hiekkakuopan takana oli maanviljelijä Pere valtiolle myynyt pari hehtaaria käsittävän alueen soranottoa varten. Tarkastin myöskin täällä kuopan profiilit havaitsematta niissä mitään kivikautiseen asuinpaikkaan viittaavaa, mikä olikin odotettavissa, koska valtion entisen kuopan takaosa on ollut täysin löydötön.

Sen sijaan oli Löytyn takimmaisena kuopan seinämässä sen alueen vieressä, missä Meinander suoritti vuoden 1955 kaivaukset,

puoleksi hävitetty liedenpohja. Tästä ajettiin ja ajetaan edelleen savea kunnan teille. Lieden vierestä olivat automiehet löytäneet keramiikkaa melko runsaasti, mutta olivat ottaneet sitä talteen vain vähässä määrin. Keramiikka (14741) on kaikista päättäen pronssikaudelta, ja on valitettavaa ettei sitä, kaikista ponnistuksista huolimatta, voitu löytää lisää. Koska alueella kasvoi isonkokoisia puita, siellä ei voinut suositella pienintäkään kaivausta. Myöskin huono sää teki tutkimisen mahdottomaksi.

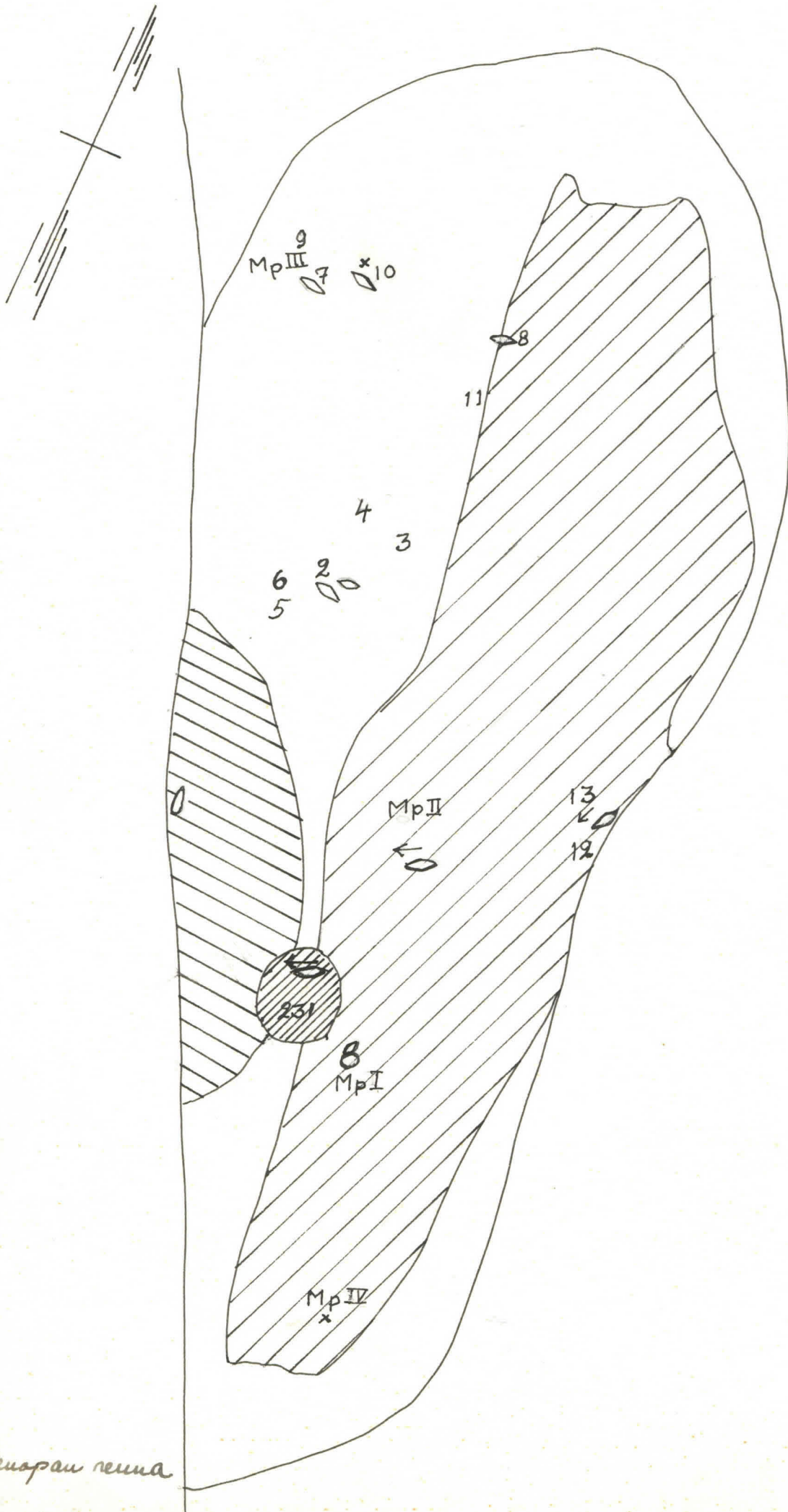
Kaivaustyöhön osallistunut Ensio Sinisalo, joka on ollut apumiehenä kaikilla Kolmhaarassa suoritetuilla kaivauksilla, ilmoitti, että hän pari viikkoa aikaisemmin omasta metsästään, Hinnerjoen toisella puolella, oli löytänyt kivikautista keramiikkaa ja iskoksia melko laajalta alueelta. Paikka, Jokirannan torppa, Hinnerjoen pitäjän Vaaljoen kylässä, sijaitsee Hinnerjoen Lammilan asuinpaikan vastapäätä, joen etelä- eli toisella puolella. Toin esineet Kansallismuseoon (Km 14744) ja merkitsin paikan kartalle.

Hautojen I-IV sijainti selviää vuoden 1960 tutkimuksista annetun kertomukseen liitetystä yleiskartasta.

Helsingissä tammikuun 21 p:nä 1961

Torsten Edgren
Torsten Edgren

HONKILAHTI, KOLMHAARA
 HAUTA I
 Torsten Edgren 1959
 1:10

Punnitukset:

d. 2-7	229	(kp. 102)
8	230	- " -
11	232	- " -
polja	239	- " -
Keskusta	231	- " -

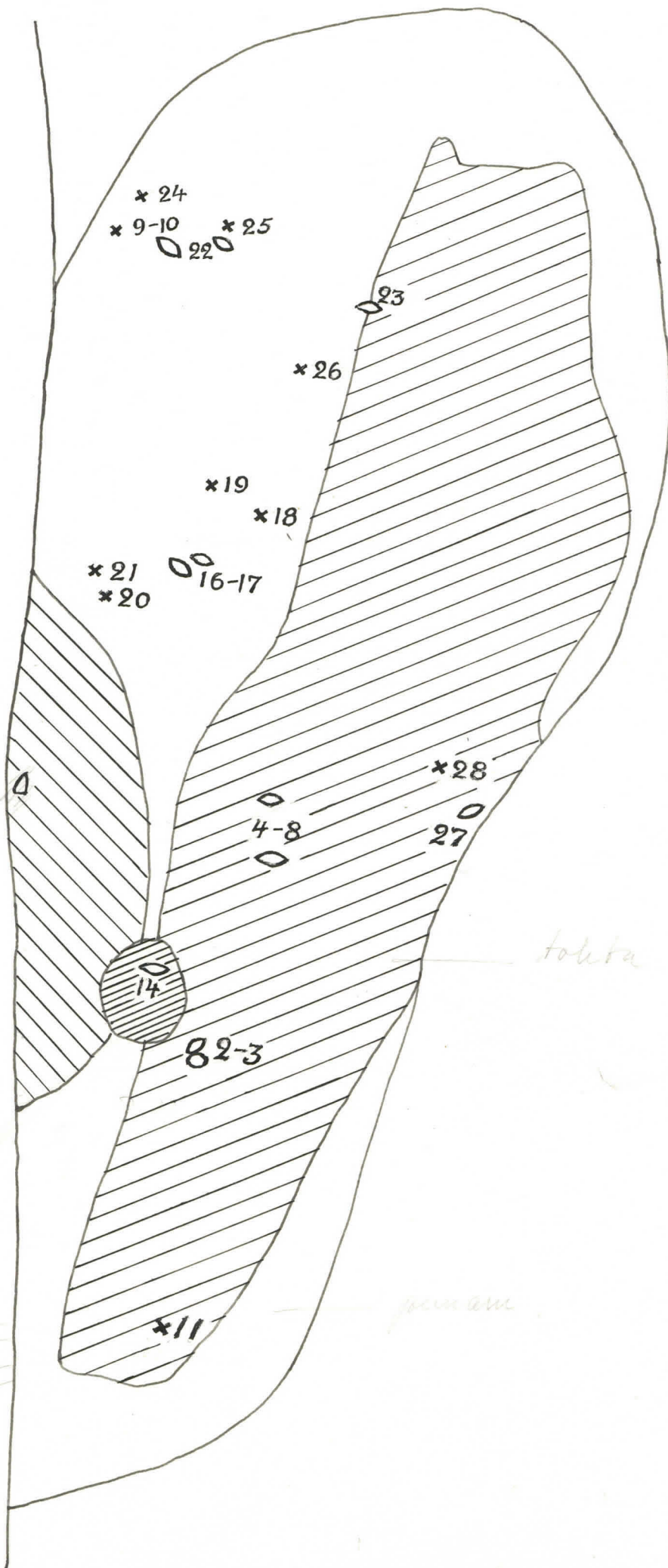
 "musta kohta"
 luuta
 tuohia
 Mp = merijalkaa

Honkitalvi Kalusteasa
1959

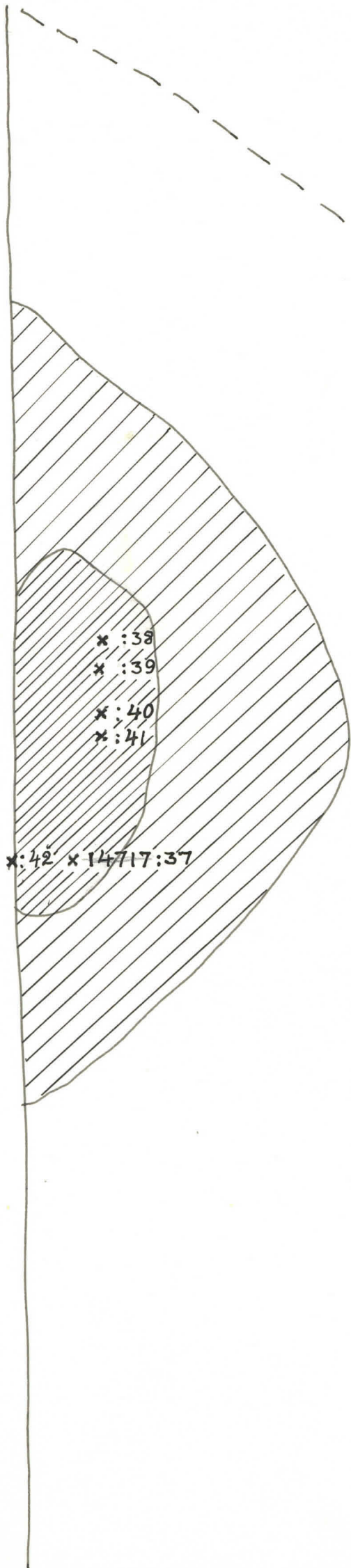
Hauta I

1:10

KM 14717:

HONKILAHTI, KOLMHAARA
HAUTA II
Torsten Edgren 1959
1:10

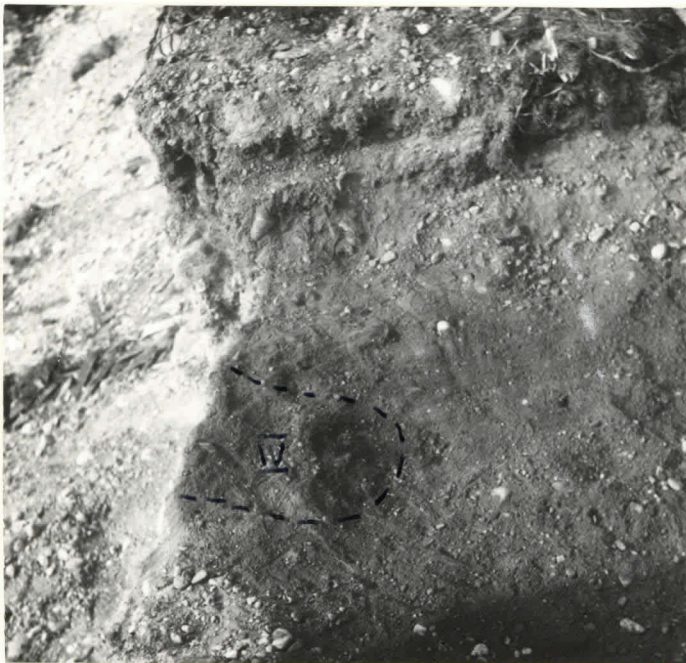

/// = tumman punaista
/// = valkean punaista

Tunnetusluvat
14717:37-41 224 (kp 119)
haudanjäljitys 237 (kp 114)

Kanto Hauta IV yläpuolella.

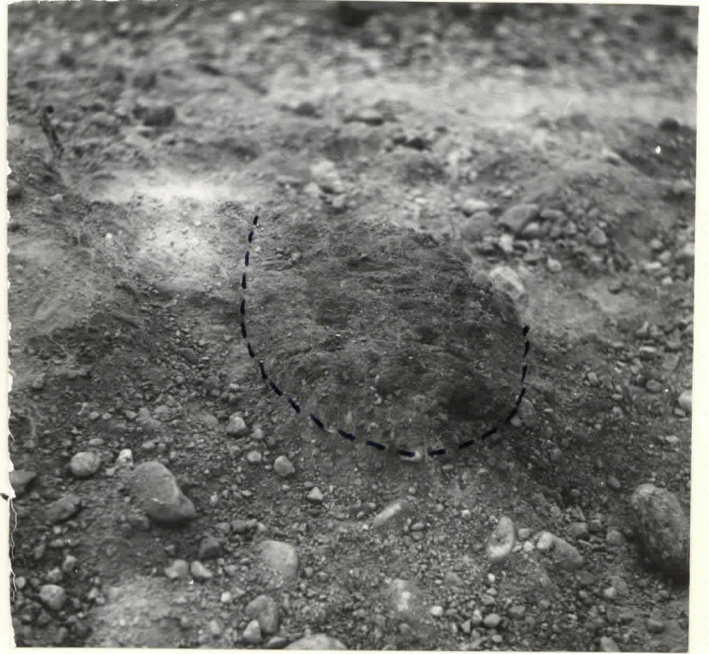
Hauta IV, pohja. Kanto poistettu.

Hiekkakuopan profiili
haudauksella III kohdalla.

Sorakuopan profiili Hauta I:n kohdalla. Punamultakerros selvästi näkyvässä. →

Hauta II:n pohja, erineet poistettu

Hautosen I, II ja IV sijainti.

Profiili Hauta II:n kohdalla.

Kainaukset aloitetaan.

Hauta I sijaitsee lapion kohdalla

Hauta I luthitaan, Nuolen
Kohdalla Hauta II.

Sama k. edellinen kuva.